

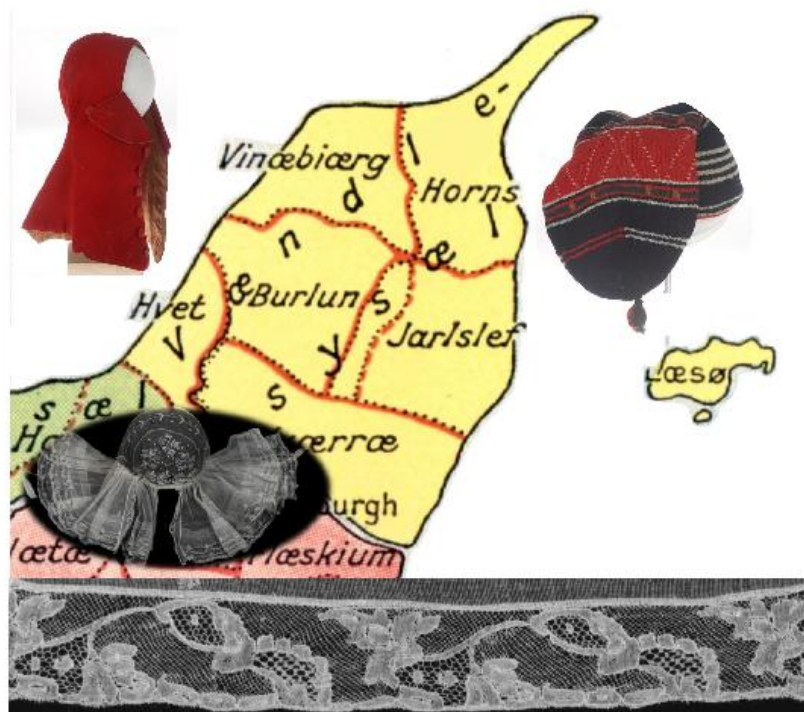
Museumsudstilling

"TOPPEN AF VENDELBOERNE"

Bangsbo museum 22. juni til 24. august 2014

Prøv et hovedtøj i uge 29.

Arrangører: Bangsbo Museum og Landsforeningen Danske Folhedansere.

MANDSHOVEDBEKLÆDNING.

STRIKKEDE HUER.

Strikkede huer var den almindelige hovedbeklædning i perioden 1760-1860. Huerne kan være strikket af uld eller bomuld. Mange af de røde huer er strikket af ufarvet uld og siden farvet. De brogede huer er nogle gange strikket med flere farver tråde, andre gange med *afbundet* garn. I slutningen af 1700-tallet kunne købes maskinstrikkede bomuldshuer. Huen kan have underhue. Nogle har rød *flos* i underkanten og en større eller mindre kvast i toppen.

STRIKKEDE KULØRTE HUER.

VHM 1998 11

1. VHM 1998/11 Hjemsted: Saltumgård, Saltum Sogn, Hvetbo Herred.

Strikket ulden hue i farverne mørkeblå, ufarvet, rød, sennep og mørkegrøn i forskellige kvaliteter 45 cm lang. Her er ikke brugt *afbundet* garn. Underhuen er strikket af hvidt uldgarn, der er kun en rest tilbage. Broget kvast som dingler. Ingen *floskant*.

2. VHM 2722 Hjemsted: Asdal Sogn, Vennebjerg Herred. Ejeren er f. 1786.

Kulørt ulden hue strikket af *afbundet* garn i farverne mørkeblå, hvid, rød, gylden og grøn 36 cm lang. Rundstrikket. Rest af strikket ufarvet underhue. Rødt uldgarn til kvast. 3 cm bred *floskant* af mørkerødt uldgarn.

3. VHM 7220 Hjemsted: Vrendsted Sogn, Børglum Herred.

Strikket ulden hue i farverne hvid, mørk blå, lys rød, mørk rosa, grøn og gul 48 cm lang. Meget tynd kvast. Strikket hvid underhue. Ingen *floskant*.

STRIKKEDE RØDE HUER.

VHM 18.278

4. VHM 18.278 Hjemsted: Østergård, Horne Sogn, Vennebjerg Herred.
Huen er strikket af ufarvet uldgarn, som senere er farvet rødt 40 cm lang. Opslagskant i *tvebinding*. Foer af ufarvede brugte strømpeskafter. En ret stor kvast og 2 cm *floskant* af rødt uldgarn. Rundstrikket.

5. VHM 5540 Hjemsted: Flade Sogn, Horns Herred.
Strikket hue i højrødt uldgarn 40 cm lang. Huens foer er strikket i hvidt uldgarn og *valket*. Lille tynd kvast af uldgarn. 7 cm *floskant* af rødt uldgarn. Rundstrikket.

6. VHM 18.313 Hjemsted: Højtved, Mygdal Sogn, Vennebjerg Herred.
Huen er strikket af rødt uldgarn 42 cm lang. Opslagskant i *tvebinding*. Foeret er *kipervævet krapfarvet* uldstof. En stor kvast og 2,8 cm *floskant* af rødt uldgarn. Navnemærkning med grønt uldgarn: T syet i korssting.

7. VHM 1856 Hjemsted: Voergaard, Voer Sogn, Dronninglund Herred.
Huen er strikket af sort uldgarn 36 cm lang. 4 cm *floskant* og kvast af rødt uldgarn. Foer er strikket 2 cm af sort, derefter 28 cm hvidt uldgarn.

STRIKKEDE BOMULDSHUER.

VHM 7159

8. VHM 7159 Hjemsted: Ukendt.

Huen er strikket i hvidt bomuldsgarn, strikket i 1 stykke med 1 sammensyning 40 cm lang. Lille hulmønster 10,5 cm fra underkant. Underhue af samme garn, men kortere. Hvid kvast af garnet. Ingen *floskant*. Navnemærkning: A L i korssting med rødbrun silke.

9. VHM 1973/50 Hjemsted: Hellum Sogn, Dronninglund Herred.

Huen er strikket af meleret mørkeblåt og lyseblåt bomuldsgarn tvundet sammen, med striber af hvidt bomuldsgarn 45 cm lang. Strikket i 2 stykker, som er syet sammen. Der har været foer i huen, men det er brugt til kaffepose. Lille rest af en kvast. Ingen *floskant*. Ejeren er født 1805.

HÆTTESLAG.

Hætteslag, hætslag eller hatteslag af rød eller ufarvet *vadmel*. Under hagen 5 - 6 *possementknapper*. Opslag kan knappes for munden eller knappes tilbage, alt efter vejret. Slaget går godt ud over skuldrene. Jyske mænd op mod 1807 beskriver provst Casper Schade sådan: Den slemme vane med at pakke Hovedet for meget, f.e. med Hætteslag og derovenpå en Hat eller ulden Hue, eller og med Bomuldshue, Hætteslag og hat, endda i skikkeligt Vejrlig; Synes nu den mandlige Ungdom at ville forsage.

VHM 6392

10. VHM 6392 Hjemsted: Ukendt.

Hætteslag af rødt lærredsvævet *vadmel* og rødt groft lærredsvævet *multum* til foer. 56 cm målt fra pande til ryg. *Possementknapper* af rødt *kamgarn*, 6 til forkant og 1 i hvert opslag. Rødt *kamgarn* til knaphuller.

11. VHM 2459 Hjemsted: Thise Sogn, Børglum Herred.

Hætteslag i hvidt *vadmel*. 59 cm målt fra pande til ryg. Foran 5 flade *possementknapper* og knaphuller af hvidt uldgarn. 1 opslag i hver side er ligeledes med knap og knaphul. Foer i hætten af rødt *hvergarn*, ubleget hørtrend og mørkrød uld til *islæt*. Slagets foer er lærredsvævet *multum*. Foer i knapstykket af rødt *vadmel*. Har tilhørt en velstående bonde i Thise i begyndelsen af 1800-tallet.

12. VHM 4197 Hjemsted: Lundegård, Sct. Hans Sogn, Vennebjerg Herred. Hætteslag af *kipervævet vadmæl* med foer af rødt groft lærredsvævet *multum*. 63 cm målt fra panden til ryg. *Possementknapper* af rødt *kamgarn*, 6 i forkant og 1 til hvert opslag. Rødt *kamgarn* til knaphuller. Issestykket er foeret med *indigoblåt hørlærred*.

HATTE.

De ældste hatte af filt har flad puld og forholdsvis bred skygge. De yngre hatte har højere puld og smallere skygge evt. pyntet med bånd og spænde, som den høje hat, vi kender i dag. Hattene er sorte.

13. VHM 1858 Hjemsted: Voergaard, Voer Sogn, Dronninglund Herred. Høj hat af sort hårfilt med 1 cm bredt silkebånd med spænde. Pulden er 18 cm høj. Skyggen 5,5 cm. Rester af bånd i kanten. Hvidt foer, som benyttedes til gemmested for værdier.

KASKETTER.

Kasketter som hovedbeklædning til mænd, blev brugt i sidste halvdel af 1800-tallet. Den kan være syet af *vadmel* eller skind. Har nedfald, som kan trækkes ned og beskytte ansigtet

VHM 22.115

14. VHM 22.115 Hjemsted: Tversted Sogn, Horns Herred.

Kasket af lærredsvævet mørkeblå *vadmel* med læderskygge. Nedfald til at trække ned om ansigtet i koldt vejr. Foer i riflet gult fløjls og blå og rødternet bomuldstøj. Den er håndsyt.

15. VHM 22.116 Hjemsted:

Kasket i fløjlsignende stof med kabelmønster. Oveni en overtrukket knap. Kasketten har opslag med påsyet rouleau lidt indenfor kanten. Foran er kasketten pyntet med silkebånd og 3 *silkepossement*knapper. Mellemfoer af brunt glittet hør og et lag af uspunden uld. Foer af sort satin.

KVINDEHOVEDTØJ.

PULDHUER.

Puldhuer består af et nakke- og issestykke. Issestykket kan bue let ned ved ørerne og bue lidt fremad mod panden. Huerne er syet af kulørte silke-halvsilke, uldstoffer eller sort fløjl. Huerne er oftest foeret med hørlærred, men der er også anvendt andre materialer. Kanten af huen er enten *stafferet* eller kantet med bånd. De fleste huer har besætning af silkebånd eller metalknipling. Nakkens underkant er holdt til for at passe eller har løbegang med snor, som strammes for at passe. Bånd til at binde under hagen er som regel et bændel. Alle huer i denne udstilling er bløde huer uden mellemfoer og afstivning. Mange af huerne har øgninger af tilfældige stoffer, som skjules af huerne tilbehør, skæghatte. Bruger med hage- og nakkesløjfe.

KULØRTE PULDHUER.

BAM 14.394 1969

16. BAM 14.394 1969 Hjemsted: Tversted, Horne Sogn, Horns Herred. Puldhue af stormønstreret vissengrøn silkebrokade med metaltråd i blomstermotivet. Huen er foeret med ufarvet opkradset uldstof og en øgning med bomuld. Vissengrønt silkebånd kanter hele huen, 4 mm ses på retsiden. Huens underkant er rynket. En 3 cm bred knipling i hørtråd med *stråperler* i perlemorsglans kanter huens issestykke. Farven svinger fra vissengrøn til laksefarvet. Lærredsvævet bændel er syet i til bindebånd.

17. VHM 832 Hjemsted: Hjørring.

Puldhue af stormønstret græsgrøn silkebrokade. Øgning med dueblå *silkedamask* ved ørespidserne og nakkens underkant, som buer let. Huen er foeret med ubleget hørlærred og kantet med et dueblåt *repsvævet* silkebånd, 5 mm synligt på retten. Båndet er holdt til i nakken, for at huen får den rigtige pasform. Trådrester tyder på, at der har været besætning af metalknipling.

18. VHM 1543 Hjemsted: Vrå sogn, Børglum Herred.

Puldhue af storblomstret mørkebrun silkebrokade med indvævet metaltråd. Huen er foeret med blå- og hvidternet hørlærred i 2 forskellige mønstre. Issestykket er kantet med dueblåt *taftbånd* 4 mm synligt fra retten. I nakkens underkant lagt 2 læg. Hele huen er kantet med 3,8 cm bred metalknipling. Rester af bindebånd af mørk dueblå silke.

19. VHM 13.992 Hjemsted: ukendt.

Puldhue af stormønstret brun *silkebrokade*. Øgning med sort *kamgarn* i panden og kiler ved nakke/issesøm. Huen er foeret med grønt *glittet* uldstof i issestykket og bleggønt uldstof i nakken og kantet med højrødt *glittet* uldstof, 5 mm ses på retsiden. Mørkeblåt uldstof til øgning i panden. Nakkens underkant er holdt til. Trådrester ved huens forkant og øre tyder på, at der har været besætning. Bindebåndet er *sildebensvævet* bomuldsbændel.

20. VHM 14.390 Hjemsted: Ukendt

Puldhue af gul stormønstret *silkedamask*. Huen er foeret med ubleget hørlærred. Hele huen er kantet med dueblåt *repsbånd* af silke, 4 mm ses på retsiden. Nakkens underkant klippet 2,5 cm smallere end det bredeste sted på nakken. Huen har måske haft besætning, da der er trådrester flere steder.

21. VHM 14.393 Hjemsted: Ukendt.

Puldhue af småmønstret vinrød silke med *lancerede* små blomster, der er øgninger med gulbrun silke ved forkant og ørespids. Huen er foeret med ubleget hørlærred. Hele huen er kantet med grønt *taftbånd*, 5 mm ses på retsiden. Besætning af 2,5 cm bred sølvknipling hele vejen rundt. Rest af silkebindebånd.

22. VHM 18.282 Hjemsted: Østergård, Horne Sogn, Vennebjerg Herred.

Puldhue af mønstret vinrød silkesatin med *lancerede* små blomster. Huen er foeret med hørlærred. Et mellembåt *taftbånd* kanter hele huen, 5 mm ses på retsiden. Huen har rester af blå hørråd, som tyder på silkebåndsbesætning.

23. VHM 20.386 Hjemsted: V. Mellerup Sogn, Jerslev Herred.

Puldhue af vinrød *satinvævet* silke med stort blomstermønster. Huen er foeret med ubleget hørlærred. Issestykket er kantet med støvblåt *taftbånd*. Nakkens underkant har løbegang med snore. Hele huen har besætning med sølvknipling. Et støvblåt *taftbånd* er kastet på sølvkniplingen. Huens bindebånd er groft hørlærredsbændel.

24. VHM 1954/107 Hjemsted: Ukendt.

Puldhue af småmønstret lyseblåt *satinvævet* silkestof med *lancerede* små blomster. Huen er foeret med hørlærred og *stofferet* i kanten. Gyldenbrunt *taftbånd* er lagt i wienerlæg, syet på bændel og derefter syet på huen hele vejen rundt. Hørbændel til bindebånd.

25. VHM 1980/124 Hjemsted: Bratskov Møllegård, Brovst Sogn, Øster Han Herred.

Puldhue af lys blågrå småmønstret *satinvævet* silke med *lancerede* pletter. Huen er foeret med fint hørlærred. Hele huen er kantet med lysebrunt *satinvævet* silkebånd, 6 mm ses på retsiden. Nakkens underkant er holdt til. Huen har besætning af 3,4 cm bredt rødbrunt *taftbånd*, som er lagt i wienerlæg hele vejen rundt undtagen ved ørespidser. 1,3 cm brede grønne *repsbånd* er brugt som bindebånd.

FLØJLSHUER.

VHM 1844

26. VHM 1844 Hjemsted: Vrå Sogn, Børglum Herred.

Puldhue af sort tynd fløjl. Nakken er foeret med *glittet* mørkebrun lærred. Issestykket er foeret med storblomstret trykt bomuld med mørkebrun bundfarve. Huen er kantet med støvblåt *repsvævet* silkebånd, 5 mm ses på retsiden. 3,5 cm bred metalknipling kanter hele huen. Der er rester af blå tråd fra tidligere påsyning af bindebånd.

27. VHM 5270 Hjemsted: Ukendt.

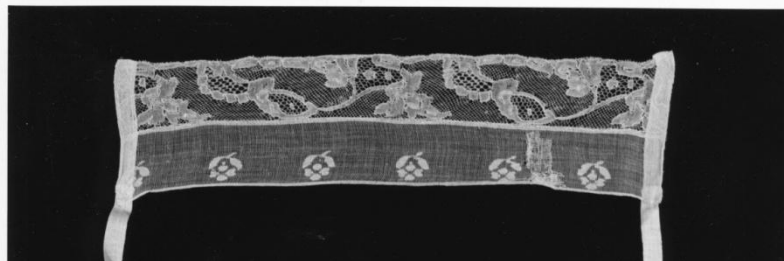
Puldhue af kraftigt tæt brunt (oprindeligt sort)fløjl. Huen er foeret med ternet blåt/hvidt hørlærred og kantet med et sort lærredsvævet uldstof, ca 8 mm ses på retsiden. Nakkens underkant er holdt til. Sølvknipling er syet på langt indenfor huens kant. Bindebåndet er *repsvævet* hørlærredsbændel.

28. VHM 1954/105 Hjemsted: Ukendt

Puldhue af brunt (oprindeligt sort) fløjl. Huen er foeret med ubleget *blårlærred*. Sort lærredsvævet silkebånd kanter huen, 7 mm ses på retsiden. Nakkens underkant er klippet i facon. Sølvknipling er syet på huen. Der er rest af bindebånd.

LIN.

Lin er tilbehør til puldhue og hvid kappe. Linet består af *mol*, hvorpå er kastet *gazeknipling* eller knipling. Bændel for enderne som hænger løst bagud. Er brugt under huen, så blonden kan ses udenfor huen. Det eneste bevarede lin fra Nordjylland tilhører National Museet. Et lin er stivet og strøget glat.

NM 493-1919, W264

29. NM 493/1919, W 264 Hjemsted: Hvorup Sogn, Kjær Herred.

Lin af gazeagtigt bomuld med indvævet mønster. Langs forkanten en 4 cm bred knipling af ældre type. For enderne er syet bændler. Linets længde og bredde 32 x 8 cm.

SKÆGHATTE MED ISSEBÆNDEL.

Skæghat med issebændel er tilbehør til puldhue. Den består af en kerne, som passer til kanten af huen. Issebændel ligger op over issen. 2 strimler stof med eller uden blonde er rynket og syet på kernen ved ørerne. Kernen nåles fast inde i huen, så skægget kan bukket omkring huens kant. En skæghat er stivet og strøget glat eller *pibet*. Ved ørespids er en åbning, hvor huens bindebændel kan trækkes igennem.

VHM 1017

30. VHM 1017 Hjemsted: Nejstgård, Tornby Sogn, Vennebjerg Herred.

Skæghat med issebændel. Kerne og bændel af hør i *gåseøjævning*. Skæg er af *kammerdug* kantet med *gaze knipling*.

31. VHM 1005 Hjemsted: Rakkeby Sogn, Børglum Herred.

Skæghat med issebændel. Kerne og bændel af hørlærred. Skæggene er af fint lærred og mønstret *mol* kantet med *fileret* blonde og enkel knipling.

32. VHM 1015 Hjemsted: Nejstgård, Tornby Sogn, Vennebjerg Herred.

Skæghat med issebændel. Kerne og bændel af hørlærred. Skæg er af fint hørlærred uden pynt. Spor af pibning.

33. VHM 15.862 Hjemsted: Ukendt.

Skæghat med issebændel. Kerne og issebændel af hørlærred. Skæg er af fint lærred kantet med *gaze knipling*.

34. VHM 1980/126 Hjemsted: Bratskov Møllegård, Brovst Sogn, Øster Han Herred.

Skæghat med issebændel. Kerne og bændel af hørlærred. Skæg er af fint bomulds lærred med tern i *satinvævning*.

SKÆGHATTE MED ISSESKÆG.

Skæghat med isseskæg er tilbehør til puldhue. Den består af en kerne, som passer til kanten af huen. Issebændel ligger op over issen. 1 strimmel stof med eller uden blonde er rynket og syet på kernen fra øre til øre over issebændlet. Kernen nåles fast inde i huen, så skægget kan bukket omkring huens kant. En skæghat er stivet og strøget glat eller pibet. Ved ørespids er åbning, hvor huens bindebændel kan trækkes igennem.

VHM 1954 149

35. VHM 1954 149 Hjemsted: Ukendt.

Skæghat med isseskæg. Kerne og bændel af hørlærred og *batist*. Skæg af *kammerdug*, isseskæg af ternet *mol*. Skægget er kantet med *flamsk* knipling, isseskæg mangler knipling, men den ujævne kant tyder på, at der har været.

36. VHM 15.731 Hjemsted: Ukendt.

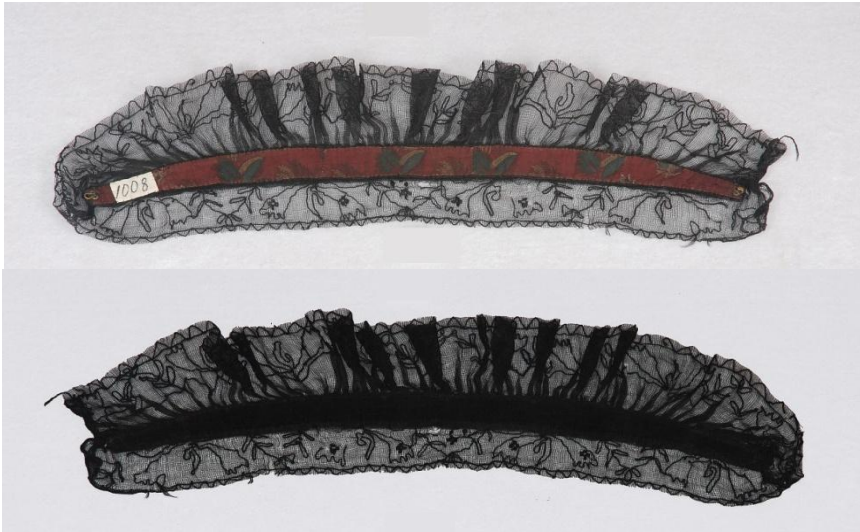
Skæghat med isseskæg. Kerne og bændel af flere stoffer, vaffelvævet og *repsvævet* bomuldsstof og hørlærred. Skæg og isseskæg er syet af flere stoffer, *mol*, gaze, *batist* med kant af *gaze knipling*. Spor af pibning.

37. VHM 1954 148 Hjemsted: Ukendt.

Skæghat med isseskæg. Kerne og bændel af mønstret *mol* kantet med *flamsk* knipling.

PANDEPUDER.

Pandepude eller pandesmæk er tilbehør til puldhuer og hvide kapper. Består af en strimmel sort fløjel evt. med tittekant af anden farve stof, indlæg og foer. Hele vejen rundt er påsyet sort blonde af broderet *tarlatan*, tyl, knipling eller maskinknipling. Glat i forkant, lagt i wienerlæg i bagkant. Lægges ovenpå huen i panden og bindes i nakkens underkant med sort bånd eller lukkes med hægte og malle.

VHM 1008

38. VHM 1008 Hjemsted: Nejstgård, Tornby Sogn, Vennebjerg Herred. Pandepude af mørkebrunt (oprindelig sort) fløjel med foer af mørkerødt storblomstret bomuldsstof. Foeret er *stafferet* på fløjlet. Pandepuden er smal med flæse af sort *tarlatan*, som er lagt dobbelt og syet med *trækkesyning*. I forkanten er flæsen smal og glat, i bagkanten er flæsen bredere og lægget. I enderne hægte og malle.

39. VHM 1021 Hjemsted: Nejstgård, Tornby Sogn, Vennebjerg Herred. Pandepude af sort fløjel med foer af sort bomuldsstof med lille tæt mønster af grønne blomster. Flæse af sort tyl med *trækkesyning* er kun syet på bagkanten og omkring enderne. Sort silkebånd i enderne.

40. VHM 1941/192 Hjemsted: Hallund Sogn, Dronninglund Herred
Pandepude af mørkebrunt (oprindelig sort) fløjls med foer af cremefarvet (har været rødt) silke og kantet med grønt silkebånd. Pandepuden er smal med flæse af sort *tarlatan*, som er lagt dobbelt og syet med *nedlagt syning* og grunde. Flæsen er glat i forkanten og lægget i bagkanten. Rest af sort silkebånd. Rest af elastik ved enderne er en senere tilføjelse.

41. VHM 1954/106 Hjemsted: Ukendt.
Pandepude af mørkebrunt (oprindelig sort) fløjls med foer af rødt bomuldsstof, indlæg af stift papir og kantet med grønt silkebånd. Pandepuden er bred med smal flæse af sort knipling af *kamgarn*. Flæsen er glat i forkanten og lægget i bagkanten. Bindebånd af lærredsvævet bomuldsbændel i enderne.

42. VHM 1961/125 Hjemsted: Ulsted.
Pandepude af sort fløjls med foer af *glittet*, orangerødt hørlærred og kantet med rødilla silkebånd. Pandepuden er smal med flæse af sort *tarlatan*, som er lagt dobbelt og syet med applikationer og *nedlagt syning*. Flæsen er glat i forkanten og lægget i bagkanten. Sort silkebånd i enderne.

43. BAM 14.395/1969 Hjemsted: Tversted Sogn, Horns Herred.
Pandepude af sort fløjls med foer af *glittet* rødt uldstof og indlæg af groft papir. Fløjls er *stofferet* på foer. Pandepuden er bred med smal flæse af sort maskinblonde. Flæsen er glat i forkanten og lægget i bagkanten. Bindebånd af sort lærredsbændel i enderne. Flæse af hvid tyl er riet på foeret og ser ud til at være af ny dato.

44. BAM 16.935/1971 Hjemsted: Frederikshavn.
Pandepude af sort fløjls med foer af lærredsvævet *glittet* turkis uldstof. Fløjls *stofferet* på foer. Pandepuden er bred med smal flæse af sort maskinblonde af *kamgarn*, hvorpå der er syet små sorte perler. Flæsen er glat i forkanten og lægget i bagkanten. Der er mærker fra oprindelige bindebånd, som er erstattet af et ”gobelinbånd”, påsyet som ½ sløjfe i hver ende.

SNIPPER.

Snip er tilbehør til puldhue og hvid kappe. Snippen er syet af hørlærred og foldet i trekant. Blonde af *gazeknipling* eller knipling kastet på den lange side. Snippen lægges ovenpå huen med blonden udenfor huens forkant, bindes i nakkens underkant. Spidsen af snippen kan foldes.

VHM 1954 147

45. VHM 1954 147 Hjemsted: Ukendt.

Snip af mol foldet til trekant med den skrå trådretning som forkant. *Bincheknipling* kastet på forkant. Kniplingen er 39,5 cm og 2 cm bred

46. VHM 1031 Hjemsted: Nejstgård, Tornby Sogn, Vennebjerg Herred.

Snip til barn. *Voile* foldet til trekant med den trådlige side som forkant, hertil er kastet *bincheknipling*. Bændel sømmet til begge forkantens spidser. Kniplingen er 23,5 cm lang og 2 cm bred.

47. VHM 1980/128 Hjemsted: Bratskov Møllegård, Brovst Sogn, Øster Han Herred.

Snip af hørlærred foldet i trekant med den skrå trådretning som forkant, hertil er kastet en *gazeknipling*. Kniplingen er 38 cm lang og 4,5 cm bred.

48. VHM 1980/129 Hjemsted: Bratskov Møllegård, Brovst Sogn, Øster Han Herred.

Snip af *mol* foldet til trekant med den skrå trådretning som forkant. Hertil er kastet en grov *torchonknipling*. Kniplingen er 35 cm lang og 3 cm bred.

LINHATTE.

Linhat er en hvid puldhue med skæg ved ørerne. Den er syet af hørlærred eller lignende stof og evt. en *gazeknipling* til skæg. Linhatten blev brugt til daglig evt. med en kulørt puldhue over. 2 lange strimler stof er rynket og syet på omkring huens ørespidser som skæg med en åbning i nakken til nakkesløjfe. Bruges også med hagesløjfe. Enkelte har forlængelse ved øre, hvor skægget er syet ned omkring noget af bindebåndet. Længde på skægget kan variere fra 54 cm – 146 cm. Bredden varierer fra 5,3 cm til 10,5 cm.

49. VHM 1013 Hjemsted: Tornby Sogn, Vennebjerg Herred.

Hue af mellemfint hørlærred. Tættere hørlærred til skæg. Huen er kantet hele vejen med *mol* eller bændel. Nakkens underkant er klippet i facon. Skæg er kantet med *gaze knipling*. I nakken er 5 cm mellem skæggene. I huens forkant er skægget kastet skråt ind 1 cm. Rester af bindebændel.

50. VHM 7062 I Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.

Hue af *damaskvævet* hør. Fint lærred til skæg. Huens kant er sømmet med kanal i nakkens underkant til 2 snore. Skæg har 1,5 cm bred søm. I nakken er 28 cm mellem skæggene. Hørbændel til bindebånd.

51. VHM 7062 N Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.

Hue og skæg af *kammerdug*. Huens issestykke er kantet med bændel. I nakkens underkant er sømmet kanal til 2 snore. Skæg har 1,3 cm bred søm. *Forlængelse* ved øre 0,3 cm. I nakken er 19,2 cm mellem skæggene. Bindebændel.

52. VHM 7062 T Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.

Hue af fint lærred. Skæg af *batist*. Huens issestykke er kantet med bændel. Nakkens underkant er syet løbegang til 2 snore. Skæg har 0,7 cm bred søm og 1 læg 0,7 cm dybt, der er tegn på, at der har været er læg mere. I nakken er 19 cm mellem skæggene. Åbning ved ørespids. Bindebændel.

53. VHM 7063 F Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.
Hue og skæg af fint tæt lærred. Huen kantet med bomuldsstrimmel. Nakkens underkant klippet i facon. *Gazeknipling* kastet på skæg. 6 cm *forlængelse* ved øre. I nakken 20,2 cm mellem skæggene. Bindebændel.

54. VHM 7063 K Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.
Hue af fint lærred. Skæg af *gazeknipling*. Bændel til kantning af hele huen. I nakken 19,6 cm mellem skæggene. Bindebændel.

55. VHM 15730 Hjemsted: Ukendt.
Fint hørlærred til hue og skæg. Huen kantet med en strimmel hørlærred. Nakkens underkant er holdt til ved syning. Skæg har 0,4 cm bred søm og er pyntet med 2 læg 0,4 cm dybe. I nakken 4,2 cm mellem skæggene. Skæg syet 2,7 cm lige ind fra forkant. Bindebændel. Skæggene er pibede.

KAPPER.

En kappe er syet af fine stoffer og skæg er pyntet med kniplinger eller andet. Selve huen er som regel af mønstervævet stof. I nakken er der afstand mellem skæggene, så der er plads til nakkesløjfe. Bruges også med hagesløjfe. Ganske få af huerne har indsyning af skæg i forkant. Enkelte har *forlængelse* ved øre, hvor skægget er syet ned omkring noget af bindebåndlet. Længen på skæggene varierer fra 55 cm til 127 cm og bredden fra 5,2 cm til 10,5 cm.

VHM 1010

56. VHM 1010 Hjemsted: Tornby Sogn, Vennebjerg Herred.

Hue af fint lærred med fladsyning og *tamburering* på nakken. Mønstret *mol* til skæg. Huen er kantet med smalt bændel. Nakkens underkant er rynket. *Bincheknipling* kastet på skæg. I nakken 9,4 cm mellem skæggene. Bindebændel.

57. VHM 7063 M Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.

Hue og skæg af småternet bomuld med struktur. Huen er kantet med 1,2 cm bredt bændel. Nakkens underkant er holdt til. Maskinknipling kastet på skæg. I nakken 25 cm mellem skæggene. *Forlængelse* ved øre med dobbelt bredde bændel 2,4 cm, disse fortsætter som bindebændel.

58. VHM 7064 C Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.

Hue af mønstervævet sribet *mol*. Skæg af *gaze knipling*. Issestykket er kantet med en strimmel *mol*. I nakkens undekant er syet løbegang til en snor. 1 cm bred *torchon knipling* er kastet på skæg. I nakken 8 cm mellem skæggene. Bindebændel.

59. VHM 7064 F Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.

Hue af tæt fint mønstervævet hørlærred. Ørespidser af lærred. *Tambureret* mol til skæg og ”kappebånd”. Huen sømmet ganske smalt. Nakkens underkant er holdt til. I nakken 17 cm mellem skæggene. Bindebændel.

60. VHM 7064 R Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.

Hue af åben gazestof med *tamburering* og *grunde*. Skæg af tyl og *flamsk knipling*. Issestykket er kantet med bændel. I nakkens underkant er syet løbegang til 2 snore. En lille *forlængelse* ved øre. I nakken 15 cm mellem skæggene. Bindebændel.

61. VHM 1953/362 Hjemsted: Ukendt.

Hue af ternet mol. Skæg af 2 kvaliteter *voile*. Huen er kantet med bændel. Nakkens underkant er holdt til. *Fileret* blonde kastet på skæg. Skæg syet 2,5 cm lige ind fra forkant. I nakken er 2,5 cm mellem skæggene. Rest af bindebånd. Tydelige spor af pibning.

TYLSKAPPER.

Efter tylmaskinens opfindelse i 1809 kunne der købes smalle strimler tyl. Det er ikke så kostbart som de dyre kniplinger. Tyl bliver herefter almindeligt brugt op i 1800 årene. Tylskapper af bomuldstyl fra sidste halvdel af 1800, består af puldhue med skægget syet på fra øre til øre og et stykke op ad forkant med indsyning fra forkant. De kan være pyntet med *tylstrækning*, *kniplingsimitation* eller *fransk broderi* med fladsyning, huller, knuder, grunde og molsapplikation. Ofte med knipling kastet på skægget eller læg syet i tylltet. På de ældre tylskapper er skægget 2-delt med åbning i nakken. Længden på de 2-delte skæg varierer fra 72 cm til 140 cm og bredden fra 10 cm til 19 cm. De yngre med meget flad nakke og langt og bredt skæg. Ingen nakkesløjfe. Skæg i et stykke kan variere i længde fra 234 cm til 360 cm bredden fra 10,3 cm til 18 cm. Alle tylskapper er kantet med bændel på vrangen. Tylskapper er helt unikke for Vendsyssel, de er ikke set i denne udformning andre egne af Danmark. Mange kapper har tilhørende korsklæde med samme type broderi som på kappen, med en smal knipling i bagkant og en bredere i forkant.

BAM 14.409 1969

62. BAM 14.409 1969 Hjemsted: Bunken, Tversted Sogn, Horns Herred. Hue af tyl 7 huller/cm med kniplingsimitation på både issestykke og nakke. Skæg i 2 stykker med 1,3 cm bred søm hvortil er kastet en maskinknipling 5,2 cm bred. En smallere maskinknipling kanter skæggenes ender. Skæg syet 9 cm ind fra forkant . 1850 eller senere.

63. BAM 14.406 1969 Hjemsted: Bunken, Tversted Sogn, Horns Herred.
Hue af tyl 6 huller/cm med *kniplingsimitation*, grunde og huller på nakken.
Tylstrækning på issestykket. Skæg af tyl 8 huller/cm i 2 stykker med
maskinknipling kastet på. Skæg syet 6,5 cm ind fra forkant. Ca. 1850.

64. VHM 5936 A + B Hjemsted: Hjørring,
Hue og skæg af tyl 10 huller/cm. Nakken, som er meget flad, har *fransk*
broderi. På det lange skæg med 1,1 cm bred søm er en bred åben *tylsknipling*
6,5 cm bred kastet på. Skægget er syet 5,5 cm ind fra forkant. Sidste halvdel af
1800.

Korsklæde i tyl 10 huller/cm med *fransk* broderi. En meget smal knipling er
kastet på bagkanten. I forkanten er en bredere *tylsknipling*. Bændler for
enderne.

65. VHM 15.864 Hjemsted: Ukendt.

Hue af tyl 10 huller/cm med *tylstrækning* og *kniplingsimitation* med grunde og
huller både på issestykke og nakke. Skæg i 2 dele består af en smal strimmel
gaze eller mol, herpå er kastet tyl med både *tylstrækning* og *kniplingsimitation*
med *grunde* og huller i 2 forskellige mønstre. I nakken 5,6 cm mellem
skæggene. Hue af ældre type, da nakken er forholdsvis stor ca. 1850.

66. VHM 15868 Hjemsted: Ukendt.

Hue og skæg af tyl 10 huller/cm uden broderi og kniplinger. Kaldet en
sletkappe, da den er uden pynt. Skæg i 2 dele med 2,5 cm bred søm. Syet 4,5
cm ind fra forkant. Skæggene mødes i nakken. Ca. 1850 eller senere.

67. VHM 18125 A + B Hjemsted: Vrejlev Sogn, Børglum Herred.

Hue af tyl 12 huller/cm med *fransk* broderi og knuder. Skæg 8 huller/cm i 1
stykke med 2,5 cm bred søm. En åben *tylsknipling* "Københavnerknipling" 5,5
cm bred kastet på. Skæg syet 3,2 cm ind fra forkant. Efter 1860.

Korsklæde 11 huller/cm med *fransk* broderi og knuder. En smal knipling i
bagkant og en bredere i forkant, meget åbne *tylskniplinger*
"Københavnerkniplinger". Bændel for enderne.

68. VHM 21.099 Hjemsted: Ukendt måske Hjørring.

Hue og skæg af tyl 8 huller/cm. Intet broderi på huen kaldet sletkappe. Skæg i
2 dele med 1,7 cm bred søm syet 3 cm ind fra forkanten. Sidste halvdel af
1800.

69. VHM 21.706 AA + A Hjemsted: Astrup Sogn, Vennebjerg Herred.
Hue og skæg af tyl 10 huller/cm. *Fransk* broderi på nakken med knuder, ingen huller. Skæg i 1 stykke med 1,2 cm bred søm med åben knipling ”Københavnerknipling” 4,5 cm bred kastet på. Skæg syet 4 cm ind fra forkant. 1870.

Korsklæde af tyl 10 huller/cm med *fransk* broderi med knuder ingen huller. En smal knipling i bagkant og en bred i forkant, begge åbne kniplinger. Bændel for enderne.

70. VHM 1953 482 A + B Hjemsted: Ukendt.

Hue og skæg af tyl 8 huller/cm uden broderi. Skæg i 1 stykke med 1,6 cm bred søm. Syet 4,5 cm ind fra forkant. Sidste halvdel af 1800-tallet.

Korsklæde af tyl 8 huller/cm med 1 læg. Maskinknipling kastet på for enderne, en blonde hænger ved bagkant, den passer til at ligge langs nakkens underkant.

71. VHM 1954 297 Hjemsted: Klokkeholm, Hellevad Sogn, Dronninglund Herred.

Hue og skæg af tyl 9 huller/cm med *kniplingsimitation*, knuder, *grunde* og huller på nakken. *Tylstrækning* på issestykkets bagkant. Skæg i 1 stykke med en maskinknipling 4,8 cm bred kastet på. Skægget er syet 5 cm ind fra forkant. 1850 eller senere.

72. VHM 1955 172 A + B Hjemsted: Asdal Hede, Vennebjerg Herred.

Hue og skæg af tyl 10 huller/cm med *fransk broderi* på nakken. Skæg i 2 stykker med bred søm og en åben knipling ”Københavnerknipling” 4 cm bred kastet på. Syet 4,3 cm ind fra forkant. I nakken 0,5 cm mellem skæggene. Sidste halvdel af 1800.

Korsklæde af tyl 10 huller/cm med fransk broderi samme mønster som på nakken. En smal *tylsknipling* i bagkant og en bredere åben knipling i forkant. Bændler for enderne.

73. VHM 1961 375 + 376 Hjemsted: Huseby Mølle, Fjerritslev, Vester Han Herred.

Hue af tyl 9 huller/cm med knuder på issestykkets bagkant og *fransk broderi* på nakken ingen grunde men mange knuder. Skæg af tyl 11 huller/cm i 2 stykker med 1,2 cm bred søm, hvorpå en *tylsknipling* er kastet ”skævbld” 5 cm bred. I nakken 0,8 cm mellem skæggene. En smal *tylsknipling* kanter skæggenes ender i nakken. Ca. 1865.

Korsklæde af tyl 9 huller/cm med *fransk broderi* og knuder. En smal knipling i bagkant, som fortsætter i et løst stykke (måske til at lægge langs nakken). En bred *tylsknipling* (skævbblad) er kaster på forkant.

74. VHM 1969/10 A + B Hjemsted: Kobbersholt, Mygdal Sogn, Vennebjerg Herred.

Hue og skæg af tyl 11 huller/cm med *fransk broderi* på nakken. Skæg i 1 stykke med 2 cm bred søm, herpå erkastet åben knipling ”Vadstenas rose” 5,5 cm bred . Skægget syet 6,7 cm ind fra forkant. Sidste halvdel af 1800.

Korsklæde af tyl 10 huller/cm med *fransk broderi*. En smal maskinknipling i bagkant og en bred knipling (skævbblad) i forkant. For enderne bændel og maskinknipling.

KORSKLÆDER.

Korsklæder er i denne udstilling tilbehør til hvide kapper. Syet af mol eller tyl som regel med broderi. Evt. bændel for enderne, som samles i nakken. Lægges oven på kappens forkant.

VHM 1954 367

75. VHM 1954 367 Hjemsted: ukendt.

Korsklæde af mol med spredte broderede blomster. En *tylsknipling* kastet på i forkant. I bagkant er en anden *tylsknipling* rynket og kastet på. Bændel for enderne hænger løse bagtil.

76. VHM 7064 T Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.

Korsklæde af tyl 10 huller/cm med *kniplingsimitation* med huller. Korsklædet er bredest på midten. På den ene side er kastet en strimmel tyl med *tylstrækning*, takket kant og let rynket. På den anden side er kastet en strimmel tyl med samme *tylstrækning*, den ligger glat og har ikke takket kant. Uden bændel. Ca. 1850.

77. VHM 7064 U Hjemsted: Damsgård, Flade Sogn, Horns Herred.
Korsklæde af tyl 8 huller/cm med læg og *tylstrækning*. Korsklædet er bredest på midten. En maskinknipling er kastet på den ene side. Uden bændel. Ca. 1850.

78. VHM 1954/366 Hjemsted: Ukendt.
Korsklæde af tyl. *Kniplingsimitation* med grunde, huller og *tylstrækning*. Korsklædet har buede kanter på begge sider. Bændel for enderne hænger løse bagud.

Læsøhovedtøj.

VHM 1953 26

79. VHM 1953 26 a+b Hjemsted: Læsø.
1 sæt vipper eller hæklædebånd af *voile* med fransk broderi i den ene ende. Samme mønster som VHM 1953 25. Kantet med maskinblonde 4 cm bred på 3 sider. 18 cm bred og 52 cm lang. Vipperne bliver lagt over hinanden på issen og hæftet på hæklædet.

VHM 1953 25

80. VHM 1953 25 Hjemsted: Læsø.

Hæklæde af *voile* med fransk broderet i hjørne. 104 cm x 105 cm. Samme sømster som 1953 26 a+b. Kantet med maskinblonde 4 cm bred om hjørnet ved broderiet og 17 cm om de næste hjørner. Broderi med fladsyning, tungesting og bagsting. Klædet er maskinsyet.

SILKEBÅND / SLØJFER.

Sløjfer er tilbehør til hovedtøj. Til fløjs- og kulørte huer bruges altid både hage- og nakkesløjfe. Til hvide kapper bruges altid hagesløjfe. Nakkesløjfe bruges når skægget er i 2 dele.

81. VHM 3144 C Hjemsted: Vester Thirup, Sct. Hans Sogn, Vennebjerg Herred.

Hagesløjfe af 6,2 cm bredt *faconeret* silkebånd. Båndet er hvidt med blomstermønster i sort, grå, lysbrun og gylden. Kanten har buer og spidser. Sløjfen er 18 cm bred og har 26-27 cm lange ender. Midt på sløjfen er et lægget stykke.

82. VHM 15.757 Hjemsted: Ulendt.

Sløjfe af laksefarvet silkebånd med *brocheret* blomstermønster og tunger i kanten. Sløjfen er syet med 4 løkker og 15 cm lange ender. 23,5 cm bred.

83. VHM 21.139 Hjemsted: Hjørring ?

Sløjfe af gammelrosa, hvidt og grønt mønstret silkebånd med sort kant. Foeret med stivet gaze. Sløjfen 18 cm bred syet med 2 løkker og 10 cm lange ender.

84. VHM 1954 285 Hjemsted: Ukendt.

Sløjfe af mellemblåt *moiré* i kanten, smal sort og blå *repsstrib*e, smalstribet creme og mørkgrå og i midten *ombré*. Sløjfen er 20 cm bred. Kun løkker, ingen ender.

85. BAM 3365 1958 Hjemsted Hjørring.

Silkebånd er cremefarvet *damaskvævet* med stort bladmønster i hele bredden og med *moiréeffekt*. Store buer i kanten.

86. BAM 3373 1958 Hjemsted: Hjørring.

Silkebånd er sort *brocheret* ”franske sjalsmønstre” i grønne, gullige og røde farver med små spredte mønstre. Sideborter i åben vævning med bølget rødt mønster og takket kant.

87. BAM 8344 1966 Hjemsted: Frederikshavn.

Sløjfe 12 cm bred i ternet cyklamen og grøn silkebånd med takker i kanten. Foldet til sløjfe med 2 løkker og 14 cm lange ender.

88. BAM 8467 1967 Hjemsted: Flade, Frederikshavn.

Taftbånd lysbeige med *satinkant* og buer i kanten. Store *brocherede* blomsterbuketter i grøn, violet, gul og rød og stribemønster på tværs. Det ene stykke bånd er foldet til sløjfe 20,5 cm bred.

89. BAM 20.977 Hjemsted: Frederikshavn.

Silkebånd er *damaskvævet* med *moiréeffekt*. Har oprindelig haft flere farver. Kantet med bittesmå *picoter*. Der er flere symærker.

90. BAM 20.978 Hjemsted: Frederikshavn.

2 taftbånd med *brocheret* mønster med mørkebrune neg og gammelrosa blomster. Bundfarven er lysbeige, kanten er gammelrosa satinvævet med *picoter*. Båndene bærer præg af at have været bundet.

91. BAM 20.979 Hjemsted: Frederikshavn.

2 *taftbånd* med *damaskvævet* mønster af bladranker og *satinkant*. Beige bund med *brocheret* blomsterbuket og små spredte blomster i violet og sort. Stingmærker og trådrester.

92. BAM 20.981 Hjemsted: Frederikshavn.

2 *damaskvævede* silkebånd med rosa trend og beige islæt. Fin takket kant. Mønstret er nyrokoko.

93. BAM 20.996 1 Hjemsted: Frederikshavn, indleveret fra Gøteborg.

Silkebånd lyst med *brocherede* små blomster i rød, blå, grøn og lilla i midten. Grøn kantbort i *repsvævning*. Båndet har været sløjfe.

94. BAM u. nr. Hjemsted: Ukendt.

Silkebånd gammelrosa mønstervævet og med tungekant. Båndet har været sløjfe.

PRØVEMAPPE.

VHM 14.708 1965 407-410

96. VHM 14.708, 1965 407-410 Hjemsted: Hjørring.
Prøve-mappe som viser, Hvad købmand og konsul Chr. H. Nielsen, Hjørring kunne tilbyde sine kunder af silkebånd, bændler, *possementarbejder*, gaze-kniplinger og håndkniplinger. Der er i alt 124 prøver fra perioden 1835 – 1850.

Ordliste:

- Afbundet garn: Garnet farves i flere omgange, hvor forskellige partier er afdækket under farvning. Derved kan man opnå et forud bestemt mønster i det færdige arbejde.
- Batist: Let tæt vævet bomuldsstof.
- Binche knipling: En ældre type knipling. Meget tidskrævende at lave.
- Blår: Grov hør
- Brokade: Silkestof med store mønstre i flere farver, også metaltråd.
- Brochering: Mønstertrådene i vævningen ligger kun indenfor mønstrets kontur på vrangen.
- Damask: Mønstret vævning i en eller to farver, blank mønster på mat bund. Modsat på vrangen.
- Drapfarvet: Lys gråbrun med ganske lidt blå.
- Façonneret: Kompliceret mønstervævet bånd, hvor mønstertrådene ikke ligger udenfor mønstrets kontur.
- Filering: Knyttet blonde med mønster.
- Flamsk knipling: Ældre knipling. Tidskrævende at kniple.
- Flos: Syet plyskant på nogle strikkede huer.
- Forlængelse: Skægget på kappen er syet et stykke ned om bindebændel.
- Fransk broderi på tyl: Hvid syning med underrining, huller-, grunde og molsapplikation.
- Gaze knipling: Vævet stof i en løs binding i smalle strimler. Anvendt til hovedtøj i stedet for kniplinger.
- Glittet: Efterbehandling af uld- hør- og bomuldsstof, som gør stoffet glat og skinnende.
- Grunde: Let sammentrækssyning med tynd tråd.
- Gåseøje: Væveteknik som giver skrå linier, der danner ruder.
- Hvergarn: Stof med islæt af uld på hør- eller bomuldstrend, ofte sribet.
- Indigo: Blå farve.
- Islæt: Den tråd der væves med på trenden.
- Kamgarn: Fint uldgarn spundet af de længste fibre.
- Kammerdug: Meget fint hør- eller bomuldsstof.
- Kippervævet: Væveteknik, som danner diagonalstriber.
- Kniplingsimitation: broderi på tyl som efterligner knipling.
- Krapfarvet: Rødlig farve fra krapprod.

Lanceret: Mønstertrådene i vævning ligger på vrangen fra det ene motiv til det næste.
 Moiré: Bølgeformet effekt på bl.a. silkebånd.
 Mol: Tyndt, hvidt, lærredsvævet bomuldsstof uden eller med indvævet mønster.
 Multum: Groft lærredsvævet uldstof.
 Nedlagt syning: Syning over tråde som ligger løst på stof.
 Ombré: Glidende farveskift på silkebånd.
 Picot: Større eller mindre løkker i kanten.
 Pibet: Stivet stof i tætte folder ved hjælp af pibejern.
 Pletfarvet: Se afbundet.
 Possement knapper: Overspundne knapper med mønster.
 Repsvævet: Kun trenden er synlig i båndet.
 Satin: Tæt vævning, som giver en glansfuld retside.
 Sildebensvævet: Vævteknik med skrå linier som ligner sildeben.
 Stafferet: Sømmeteknik som holder foer indenfor yderstof.
 Stivelse: Kogt risstivelse.
 Stråperler: Cylinderformede glasperler.
 Taft: Lærredsvævet silke.
 Tamburering: Kædemasker hæklet på tyndt hvidt stof.
 Tarlatan: Let åbent sort bomuldsstof. Stivet kraftigt.
 Torchon knipling: Dem mest enkle knipling ”tiggerknipling”
 Trend: De tråde som er spændt ud og væves på.
 Tvebinding: Strikketeknik med 2 tråde som forstærker det strikkede.
 Tyls broderi: Broderi på tyl efter underriet tegning.
 Tyls knipling: Knipling med tylsbund også kaldet ”tønderknipling”.
 Tyls trækning: Rining på tyl efter mønstertegning.
 Vadmél: Trend og islæt af uld og valket.
 Valket: Efterbehandling så ulden bliver som filt.
 Voile: Åbent lærredsvævet tyndt stof af hårdtpundet tråd.

BAM: Bangsbo Museum.
 VHM: Vendsyssel Historisk Museum

